

СКАНДИНАВСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена аналізу зовнішньополітичного діалогу України з країнами Скандинавського регіону, а саме досліджується динаміка співпраці України з Данією, Норвегією та Швецією.

Ключові слова: країни Скандинавського регіону, Україна, політичні відносини.

Статья посвящена анализу внешнеполитического диалога Украины со странами Скандинавского региона, а именно исследуется динамика сотрудничества Украины с Данией, Норвегией и Швецией.

Ключевые слова: страны Скандинавского региона, Украина, политические отношения.

The aim of this article is to analyze the foreign policy dialogue of Ukraine with the countries of the Scandinavian region, namely, the dynamics of Ukraine's cooperation with Denmark, Norway, and Sweden.

Key words: Scandinavia, Ukraine, political relations.

Скандинавія – це історично-географічна область, розташована на Скандинавському півострові у Північній Європі. З історичної точки зору, Скандинавія – це три королівства: Данія, Норвегія та Швеція [1, с. 5-6]. Назва вказаної групи країн походить від слова «Скандія» (давньогерм. *Skadan* – «темрява, морок, небезпека» та *awjo* – «земля на воді чи острів»), яким в античні часи та пізніше в раннє середньовіччя позначали території, що лежали на північ від Балтики [2].

У політичному розумінні термін «Скандинавія» було вперше вжито буржуазною течією, котра культивувала ідеї державного, політичного, економічного та культурного об'єднання Данії, Норвегії та Швеції після наполеонівських війн у 1830-х рр. [3, с. 361]. Поширеного вжитку термін «Скандинавія», в якості об'єднуючої концепції цих трьох країн, набув із середини ХІХ ст., після публікації вірша Ганса Христіана Андерсена «Я – скандинавець» у 1839 р.

У широкому розумінні термін «Скандинавія» є синонімічним до поняття «Північні країни», включаючи, крім трьох вищезазначених держав, ще й Фінляндію, Ісландію, Гренландію, Фарерські та Аландські острови. Так регіон розглядається як політична цілісність, де зв'язки між країнами є не лише суто історико-культурними, але й базуються на офіційному членстві держав у європейських політичних структурах, зокрема, в Північній Раді.

Пошуками найбільш коректної й адекватної ідентифікації Європи та її субрегіонів уже давно зайняті не лише географи, але й геополітики, економісти, історики та культурологи як вітчизняних, так і зарубіжних наукових шкіл. Їхні погляди часто

бувають протилежними. Проте залишається вагомим той факт, що саме Скандинавія у складі трьох її королівств, беручи до уваги хоча б більше, ніж столітні тенета Кальмарської унії (1397-1521 рр.), беззаперечно являє собою окремих органічний субрегіон Північних країн.

Зважаючи на те, що становлення української скандинавістики перебуває в зародковому стані, і те, що безліч питань саме північноєвропейського виміру зовнішньої політики України не знайшли свого належного висвітлення у вітчизняній історіографії, автор ставить на меті дослідити рівень та динаміку розвитку політичного діалогу України з країнами Скандинавського регіону.

До того ж, для багатьох аналітиків та просто пересічних українців і досі залишається таємницею, що ж спонукає географічно далекі народи бути союзниками більше 1000 років тому і партнерами сьогодні, коли вирішується доля європейського майбутнього України?

Україна – Данія. Історія українсько-датських відносин сягає своїм корінням доби Київської Русі та скандинавських варягів. У 1067 році дочка Ярослава Мудрого Єлизавета, після загибелі її першого чоловіка норвезького короля Гаральда III Сміливого, вийшла заміж за датського короля Свена. Династичні зв'язки з Данією мали князі Володимир Мономах і Мстислав, донька якого Інґеборґ назвала сина – майбутнього короля Вальдемара Великого на честь свого діда.

Сучасні українсько-датські відносини беруть відлік від 31 грудня 1991 року, коли Данія визнала незалежність України. Вже майже за місяць, 12 лютого 1992 року, між двома країнами були

встановлені дипломатичні відносини. Ці події поклали початок ряду політичних взаємних контактів.

Із моменту встановлення дипломатичних відносин між Україною та Данією підписано більше сорока двосторонніх документів, дотичних до різноманітних сфер співпраці. У політичному відношенні визначальною стала Спільна Декларація про принципи та основні засади співробітництва і партнерства між Україною та Данією від 5 березня 1996 року.

Українсько-датські відносини зазнали періоди і стабільного розвитку, і занепаду. Наприклад, у 2002 р., унаслідок скорочення кількості дипломатичних представництв, Данія була вимушена закрити своє посольство в Києві. Навіть офіційний візит колишнього Президента України Л. Д. Кучми до Данії не змінив прохолодні настрої. Тоді у жовтні 2004 року відбувся візит до Данії Міністра закордонних справ України К. Грищенка, якому, як професійному фахівцю, вдалося відкрити нову сторінку в українсько-датських відносинах в умовах геополітичних змін на континенті після розширення ЄС та НАТО. У 2006 році посольство було знову відкрито.

Конструктивним для обох держав став 2007 рік, коли під час офіційного візиту колишнього Президента України В. А. Ющенка до Королівства Данії було підписано близько десяти угод про взаємну кооперацію. Справжнім зовнішньополітичним трофеєм для України стала Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Данія про спрощення оформлення віз від 16 березня 2007 року [4].

Дослідження політичного діалогу на високому рівні показує, що традиційно високі посадові особи з України, які відвідують Данію, завжди мають зустрічі з датськими парламентарями (у 2006 р. – Міністр закордонних справ України Б. І. Тарасюк, у 2007 р. – Президент України В. А. Ющенко, у 2008 р. – Міністр оборони України Ю. І. Єхануров, у 2009 р. – Голова Комітету ВРУ Б. І. Тарасюк, у 2010 р. – заступник Міністра закордонних справ України П. А. Клімкін). Динамічно розвиваються контакти між двома країнами на експертному рівні. Щороку проходять двосторонні політичні консультації між МЗС України та Данії як на рівні заступників міністрів, так і на рівні директорів департаментів.

Підтримується стала тенденція діалогу між парламентськими комітетами двох країн. Хоча у Фолькетінгу Данії й відсутня практика утворення груп дружби, однак таку групу створено у Верховній Раді України. На регулярній основі відбувається обмін візитами делегацій парламентських комітетів з питань ЄС. Відзначається активністю двостороння співпраця в рамках міжпарламентських форумів, зокрема ПА ОБСЄ, ПА РС, ПА НАТО.

Виявом високого рівня довіри і дружніх відносин між обома державами стала послідовна підтримка Данією євроінтеграційних прагнень

України. Прагнучи відігравати одну з ключових ролей у розширенні Європейського Союзу на Схід, керівництво Данії однозначно висловилося на користь збереження для України перспективи членства в ЄС та дотримання диференційованого підходу при формуванні східної політики Євросоюзу.

Датська сторона позитивно реагує на ініціативи про налагодження співробітництва з Україною на євроінтеграційному напрямку, зокрема у галузі юстиції та внутрішніх справ. Як член НАТО і прихильник Спільної безпекової та оборонної політики ЄС, Данія приділяє особливу увагу розбудові співробітництва з Україною у військовополітичній сфері. Головна увага при цьому приділяється збереженню регіональної стабільності між європейськими країнами. Програмою співробітництва між оборонними відомствами двох країн передбачається обмін досвідом у реформуванні збройних сил, участь у заходах у рамках програми «Партнерство заради миру», участь у спільних навчаннях, у тому числі на Яворівському полігоні в Україні [5].

У листопаді 2009 р. Данія дала згоду на будівництво у своїх водах Північноєвропейського газопроводу. Країна вважається світовим лідером з розробки та використання енергозберігаючих технологій, що створює додатковий потенціал для інтенсивного розвитку українсько-датських відносин [6, с. 7].

Таким чином, протягом десятиріч Україна і Данія подають приклад гармонійних, дружніх і взаємовигідних відносин, що сприяють побудові об'єднаної Європи без ліній поділу.

Україна – Норвегія. Україна і Норвегія – також історично споріднені країни. У стародавні часи їх об'єднував легендарний шлях із варяг у греки, котрий слугував одним із найдавніших комунікаційних артерій європейської цивілізації. Серед істориків існує «норманська теорія» походження державності Київської Русі – правління великокняжої династії Рюриківичів. І інша, «київська теорія», за якою начебто після прийняття Володимиром Великим християнства на Русі в 998 році конунг Норвегії Олаф І Трюгвассон, будучи духовним другом київського князя, через три роки охрестив Норвегію [7, с. 24]. Варяги брали участь у битвах Ярослава Мудрого, зі Святополком Окаяним – поблизу Любеча і на Альті, у битві під Лістеном – із Мстиславом Чернігівським; норвезький принц, а згодом і майбутній король Норвегії (1045-1066) Гаральд III Сміливий був одружений із дочкою Ярослава Мудрого Єлизаветою; із Русі був призваний норвежцями на престол Магнус Добрий тощо. Але незабаром історія військової доблесті обох народів закінчується. Обидві країни на багато століть потрапляють під ярмо чужинців: Норвегія опиняється під владою Данії та Швеції; Україна – під владою Польщі, Австро-Угорщини та Росії. І лише у ХХ ст. обидві країни отримують свою незалежність шляхом проведення народних

референдумів: Норвегія – в 1905 році, Україна – у 1991-му.

Сучасні українсько-норвезькі відносини почали розвиватися після становлення України як незалежної держави. Уряд Норвегії визнав незалежність України 24 грудня 1991 р. Дипломатичні відносини між Україною і Королівством Норвегія були встановлені 5 лютого 1992 р. Посольство Королівства Норвегія в Україні було відкрито у Києві у 1992 р. У жовтні 2001 р. в Осло створено Дипломатичне представництво України у Королівстві Норвегія, яке у вересні 2004 р. було перетворено на Посольство України у цій державі.

Політичний діалог з Норвегією розвивається майже на усіх рівнях. Із часу встановлення дипломатичних відносин між державами відбулися такі взаємні візити і зустрічі на високому політичному рівні: візит в Україну Міністра закордонних справ Норвегії Т. Столтенберга (лютий 1992 р.), під час якого було підписано Протокол про встановлення дипломатичних відносин, який став точкою відліку для подальшого розвитку міждержавних відносин; візит до Норвегії Міністра закордонних справ України Г. Й. Удовенка (березень 1996 р.), візит в Україну Міністра закордонних справ Норвегії Т. Ягlanda (листопад 2000 р.), візит до Норвегії Міністра закордонних справ України К. І. Грищенка (червень 2004 р.), візит Віце-прем'єр-міністра України з питань європейської інтеграції О. Б. Рибачука до Норвегії (31 травня – 2 червня 2005 р.), офіційний візит в Україну Міністра закордонних справ Норвегії Й. Г. Стьоре (30-31 травня 2006 р.), та ряд двосторонніх контактів у рамках міжнародних форумів 2009-2011 років.

На парламентському рівні відбулися перші візити в Україну делегації Стортингу на чолі з його Президентом, пані К. К. Грьондаль (травень 1999 р.) та Президентом Т. Ягландом у 2009 р. До Норвегії – делегації Верховної Ради України на чолі з її Головою В. М. Литвином (лютий 2003 р.) та групи депутатів ВРУ протягом 2009-2010 років.

Договірні-правову базу двосторонніх відносин становлять більше 20 чинних міжнародних договорів (включаючи міждержавні, міжурядові та міжвдомчі угоди), з яких магістральними по лінії політичного співробітництва є: Протокол про співробітництво між Міністерством закордонних справ України і Міністерством закордонних справ Королівства Норвегія від 28 вересня 1994 року, Декларація про основні принципи відносин між Україною і Королівством Норвегія, Протокол між Урядом України та Урядом Королівства Норвегія про договірну базу двосторонніх українсько-норвезьких відносин від 7 березня 1996 року тощо [8].

Політичний діалог підтримується також у формі регулярних консультацій між МЗС обох держав та взаємодії між нашими державами у міжнародних організаціях – ООН, ЮНЕСКО, Раді Європи, ОБСЄ, МФВ, СОТ та інших. Тут варто згадати і те, Норвегія першою з країн Північної

Європи офіційно заявила про підтримку України на виборах непостійних членів Ради Безпеки ООН на 2000-2001 роки. Крім цього, норвезька сторона також висловлювалась за співпрацю з Україною в рамках програми НАТО «Партнерство заради миру», зокрема, в галузі підготовки військового персоналу для миротворчих сил ООН.

Хоча пряму політичну співпрацю між державами не можна назвати глибокою, потенціал для подальшого поглиблення доволі великий. Із багатьох питань українсько-норвезьких двосторонніх відносин, а також міжнародного порядку денного сторони виявляють свою взаємну зацікавленість та близькість у підходах і оцінках, зокрема у питаннях подальшого розвитку демократичних та ринкових реформ в Україні, якнайповнішого використання потенціалу обох країн у взаємовигідному торговельно-економічному співробітництві, боротьби з міжнародним тероризмом та піратством, зміцнення ролі ООН, у забезпеченні міжнародної безпеки, партнерства і співробітництва з ЄС тощо. Норвегія прихильно ставиться і неодноразово підтверджувала свою послідовну підтримку курсу України на європейську та трансатлантичну кооперацію. За словами Посла Норвегії в Україні Олава Берстада, входження нашої країни до євроатлантичних систем безпеки позитивно вплине на всю Європу: «Норвегія є одним із фундаторів НАТО. І тому ми зацікавлені, щоб народ України позбувся стереотипів минулого, зокрема, щодо НАТО, і міг самостійно ухвалювати рішення, які б відповідали інтересам України» [9].

Україна – Швеція. На початку свого існування, зокрема у IX ст., київсько-шведські зв'язки мали риси суто економічно-загарбницьких, проте згодом, розвиваючись і поглиблюючись, вони переросли в міцні династичні відносини. Так син Володимир Мономах Мстислав Гарольд одружився з дочкою шведського короля Стенчіля – Христиною, а князь Ярослав Мудрий взяв за дружину дочку короля Швеції Олафа Шетконунга – Інгігерду. Портрет-ікона Інгігерди зберігається в експозиції Софіївського Собору, закладеного її чоловіком. Молода княгиня захотіла прийняти православну віру, і при хрещенні їй дали ім'я Ірина. Досі існує у Києві, поблизу Софії, вулиця Іринівська, названа на її честь.

19 грудня 1991 р. Швеція першою серед країн Північної Європи визнала державну незалежність України. Дипломатичні відносини між двома країнами були встановлені 13 січня 1992 р. У вересні 1992 р. у Києві було відкрито Посольство Королівства Швеція в Україні. 31 травня 1994 р. у Стокгольмі розпочало роботу Дипломатичне представництво України.

Договірні-правова база українсько-шведських відносин складається із 28 угод і домовленостей, включно з угодами, щодо яких оформлено правонаступництво України.

Для України Швеція є пріоритетним партнером у регіоні Північної Європи, одним із найбільш послідовних провідників її євроінтеграційних

сподівань серед країн «старої» Європи. У свою чергу, для Швеції, яка надає особливої ваги питанням демократичного розвитку, безпеки і стабільності в регіоні Східної Європи, Україна є ключовим партнером. До того ж Швеція, ініціювавши разом з Польщею політику «Східного партнерства», на нинішньому етапі залишається одним з основних рушійних факторів у просуванні цього проекту.

Динаміка двостороннього політичного діалогу завжди була показовою для високого рівня відносин між державами. Проте протягом останніх років українсько-шведські відносини набули нового змістовного наповнення.

В цьому плані 2008 рік можна сміливо вважати кульмінаційним. Головною подією, безумовно, став державний візит до України Короля Карла XVI Густава та Королеви Сільвії (30 вересня – 3 жовтня) на запрошення колишнього Президента України В. А. Ющенка. Слід зазначити, що це був не лише перший візит шведського Короля до України, але й перший в історії нашої держави офіційний візит іноземного монарха загалом. Сам факт візиту став важливим сигналом представникам політичних і бізнесових кіл не лише Швеції, але й усієї Європи про успішність здійснюваних в Україні демократичних і ринкових реформ. Візит засвідчив високий рівень політичної довіри між двома країнами, а також укріпив підтвердив послідовну підтримку Швецією євроінтеграційного курсу України. Крім того, в листопаді 2008 року відбувся офіційний візит до Швеції Прем'єр-міністра України Ю. Тимошенко, що став логічним продовженням переговорів у рамках візиту до Києва шведського Короля, практичним наповненням досягнутих раніше домовленостей. Знову ж – це був перший офіційний візит керівника українського Уряду за всю історію двосторонніх відносин. Головну увагу протягом переговорів було приділено взаємодії двох країн у євроінтеграційному напрямі, а також активізації двостороннього співробітництва в енергетичній сфері.

У зв'язку з проведенням виборчих кампаній, в Україні і Швеції протягом 2010 року мало місце певне зниження інтенсивності діалогу на міжурядовому і міжпарламентському рівнях. Водночас 2010 рік характеризувався надзвичайно активними контактами по лінії зовнішньополітичних відомств двох країн, які дозволили вийти на низку важливих домовленостей щодо поглиблення співробітництва між двома країнами як на двосторонньому рівні, так і на міжнародній арені.

8-10 квітня 2010 року відбувся робочий візит в Україну Міністра закордонних справ Швеції К. Більдта, який став першим візитом керівника зовнішньополітичного відомства країни-члена ЄС після президентських виборів в Україні. В рамках візиту шведський міністр провів зустрічі з Президентом України В. Ф. Януковичем та Прем'єр-міністром України М. Я. Азаровим, а також відбулися переговори Міністра закордонних справ України К. І. Гриценка з керівником

шведського зовнішньополітичного відомства у форматі тет-а-тет та в розширеному складі. Керівник шведського зовнішньополітичного відомства протягом року ще двічі відвідав Київ.

Важливою подією в подальшому розвитку двостороннього політичного діалогу став візит-відповідь Міністра закордонних справ України К. І. Гриценка до Швеції 6 грудня 2010 р. Це був перший візит керівника зовнішньополітичного відомства країни – нечлена ЄС до Швеції після проведення парламентських виборів у цій країні та формування нового уряду. В ході візиту Міністр закордонних справ України провів переговори з Міністром закордонних справ Швеції К. Більдтом (віч-на-віч та в розширеному складі), зустрівся зі Спікером шведського Риксдагу П. Вестербергом та провів зустріч із керівниками провідних шведських компаній. У ході візиту було обговорено актуальні питання двостороннього співробітництва, а також взаємодії двох країн на міжнародній арені [10].

Наряду із зустрічами активно відбувається двостороння співпраця на регіональному рівні. Наприклад, близько 10 міст Швеції підтримують відносини з українськими партнерами (зокрема, Києвом, Львовом, Одесою та Харковом), у тому числі в рамках мережі розвитку регіонального співробітництва «Євросітіз», де значні зусилля зосереджені на сприянні реалізації спільних ініціатив і проектів, а також налагодженні нових контактів.

Зі встановлення дипломатичних відносин між двома країнами розвитку набуло також між- та парламентське співробітництво між Верховною Радою України та Шведським Риксдагом. Наприклад, 21 лютого 2007 р. у Шведському Риксдазі було створено Асоціацію друзів з Україною на чолі з депутатом Шерштин Інгле. У відповідь на це 24 січня 2008 р. у Верховній Раді України було утворено групу з міжпарламентських зв'язків із Королівством Швеція, яку очолив народний депутат Л. О. Кожара. Важливим етапом в розвитку двостороннього парламентського діалогу став перший офіційний візит у Україну Спікера Шведського Риксдагу Пера Вестерберга, який відбувся 28-29 травня 2009 р.

Таким чином, політичні відносини між Україною та Швецією характеризуються подібністю підходів до вирішення актуальних питань міжнародної політики. Обидві країни мають спільну історію та європейську ідентичність, поділяють цінності та пріоритети в контексті ЄС та рамках міжнародних організацій, насамперед ООН, розвивають співробітництво з НАТО.

Стратегією співробітництва Швеції з Україною в цілях розвитку на 2009-2013 рр. основною метою визначено «посилення євроінтеграційних процесів» [11]. «Швеція є однією з тих європейських країн, які щиро підтримують Україну в її євроінтеграційних прагненнях. У Стокгольмі добре розуміють, що Україна є одним з ключів до безпеки і стабільності в регіоні Східної Європи, а отже, й усього континенту. А тому в інтересах Європи, а

отже і Швеції, – сприяти Україні в її зближенні з Європейським Союзом, поглибленні розвитку демократичних процесів. Наші народи десь на рівні підсвідомості зберегли і пронесли крізь століття дух союзництва, який і сьогодні допомагає нам бути справжніми і щирими партнерами» – наголошує Надзвичайний і Повноважний Посол України в Королівстві Швеція Євген Перебийніс [12, с. 5].

У міжнародній практиці, для позначення найвищого рівня відносин між державами, застосовується термін «стратегічне партнерство». Щодо українсько-скандинавських відносин цей термін ніколи не вживався. Проте дослідивши хід політичного діалогу України з Данією, Норвегією та Швецією, можна констатувати, що співпраця України з країнами Скандинавії – це тісні історичні зв'язки та активний сучасний діалог, побудований на основі стабільних політично виважених взаємовигідних відносинах, які характеризуються

достатньо високим рівнем розвитку, особливо у питаннях підтримки євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень нашої держави. Щодо цього виміру аналіз відносин свідчить про їхню певну активізацію та підвищення за умови відсутності змін у зовнішньополітичних орієнтирах України. Поряд із тенденцією «динамізації» діалогу з'являються ознаки зростання змістовності завдань. Проте інтенсивні щорічні політичні контакти у більшості випадків вдовольняються лише візитами на високому рівні (за участю глав урядів, міністрів закордонних справ, силових міністрів тощо) і майже повністю обмежуються державними візитами на найвищому рівні, коли делегацію очолює глава держави (президент чи монарх). А дипломатична практика показує, що саме такий вид візитів має неабияке міжнародне значення, стає показовим етапом у взаємовідносинах двох країн, виносячи ці взаємини на нову геополітичну систему координат.

ЛІТЕРАТУРА

1. О'Делл Э. Скандинавия / Э. О'Делл ; [пер. с англ. В. В. Волковой и Д. Н. Ляликова]. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1962. – 543 с.
2. Helle K. The Cambridge History of Scandinavia / K. Helle // Cambridge University Press, 2003. – P. 22.
3. Советская историческая энциклопедия : в 16 томах. – Том 12. Репарации – Славяне / [под ред. Е. М. Жукова]. – М. : Государственное научное издательство «Советская энциклопедия», 1969. – 488 с.
4. Політичні відносини України і Данії [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Посольства України в Королівстві Данія. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/denmark/ua/24382.htm>.
5. Євроатлантичні прагнення України: позиція Данії // Щотижневий Бюлетень «Україна – НАТО», 2009. – № 12.
6. Україна в міжнародних відносинах : Енциклопедичний словник-довідник. – Випуск 2. Предметно-тематична частина: Д–Й / [під ред. М. М. Варварцева]. – К. : НАН України. Інститут історії України, 2010. – 252 с.
7. Тамонтьева Е. Украинно-норвежская сага – время: современность / Е. Тамонтьева // Политик Hall. – 2004. – № 16. – 34 с.
8. Diplomatic relations [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Посольства Королівства Норвегія в Україні. – Режим доступу : <http://www.norway.com.ua/Embassy/info/Diplomatic-relations>.
9. Виступ Надзвичайного і Повноважного Посла Королівства Норвегія в Україні на Шостій асамблеї Громадської ліги Україна – НАТО // Щотижневий Бюлетень «Україна – НАТО», 2009. – № 25.
10. Договірні-правова база українсько-шведських відносин [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Посольства України в Королівстві Швеція. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/sweden/ua/25232.htm>.
11. Strategy for Swedish development cooperation with Ukraine, January 2009 – December 2013 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Посольства Королівства Швеція в Україні. – Режим доступу : http://www.swedenabroad.com/Page_____102880.aspx
12. Перебийніс Є. Україна і Швеція: партнерство випробуване історією / Є. Перебийніс // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 1 – С. 3–5.

Рецензенти: Тригуб П. М. – д.і.н., професор;
Шевчук О. В. – д.політ.н., професор.

© Бочкарьова Т. Ю., 2011

Стаття надійшла до редколегії 08.02.2011 р.